

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

_____  _____ Ольга ТУРКО

Протокол № 1 від 01 вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ МОВЛЕННЯ

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань А Освіта
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність A2 Дошкільна освіта
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма Дошкільна освіта
(найменування освітньої програми)

2026– 2027 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасне українське наукове мовлення» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Дошкільна освіта» за спеціальністю А2 Дошкільна освіта галузі знань А Освіта.

Розробник:

ТУРКО Ольга – кандидат філологічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Дошкільна освіта
2	Спеціальність	A2 Дошкільна освіта
3	Галузь знань	A Освіта
4	Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
5	Форма навчання	Очна (денна), заочна
6	Статус дисципліни	Обов'язкова
7	Мова навчання	Українська
8	Курс	1
9	Семестр	1
10	Обсяг дисципліни в кредитах	3
11	Загальна кількість годин	90
12	Кількість змістових модулів	2
13	Аудиторні заняття (год.)	денна форма навчання – 28 год, заочна форма навчання – 18 год.
14	Лекції (год.)	денна форма навчання – 10 заочна форма навчання – 8
15	Практичні* заняття (год.)	денна форма навчання – 18 год, заочна форма навчання – 10 год
16	Самостійна робота (год.)	денна форма навчання – 62 год, заочна форма навчання – 72 год
17	Вид ІНДЗ	-
18	Форма підсумкового контролю	залік

* Вказати вид занять: лабораторні; практичні; семінарські.

Частка годин аудиторних занять становить: для денної форми навчання – 33,3 %; для заочної форми навчання – 13,3 %

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3 % до 66,6 %

для заочної форми навчання – 13,3 % до 86,7 %

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти у сфері українського наукового мовлення, розвиток умінь створювати, редагувати й аналізувати наукові тексти відповідно до норм сучасної української літературної мови та вимог академічної комунікації.

3. Компетентності та результати навчання

Вивчення дисципліни передбачає формування у здобувачів таких компетентностей:

КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

КЗ-3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

КС-10. Здатність до усної та письмової комунікації державною та іноземними мовами, презентації власних наукових досліджень відповідно до мовних вимог оформлення результатів наукової роботи.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами освіти таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.

ПРН 2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.

ПРН 3. Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проєктів.

ПРН 13. Володіти вміннями письмової та усної комунікації державної та іноземними мовами в ситуаціях професійного, наукового спілкування та презентації результатів досліджень.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни «Сучасне українське наукове мовлення» є знання, уміння та навички з української мови, академічного та професійного мовлення, сформовані на попередньому рівні освіти.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

НАУКОВИЙ СТИЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ, ЖАНРОВІ РІЗНОВИДИ, ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Тема 1. Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Українська термінологія в науковому спілкуванні.

Природа і функції мови. Мова і нація. Поняття «національна мова». Державотворча роль української мови. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Політика лінгвоциду. Правовий статус української мови. Поняття «державна мова», «офіційна мова». Критерії затвердження мови у функції державної. Мовні питання в Конституції України. Закон про мови в Україні. Передумови прийняття мовного законодавства в Україні. Мовна політика. Мовна ситуація в Україні.

Наукове мовлення як функціональний різновид української літературної мови. Історія української термінології. Теоретичні засади термінознавства та лексикології. Професійна мовнокомунікативна компетентність. Авторське право. Наукова добросовісність і етика вченого. Особливості індивідуального стилю науковця. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькогалузева термінологія. Проблеми сучасного термінознавства. Термінологія у професійному мовленні вчителя початкової школи. Іншомовні терміни у фаховій термінології педагога. Роль

термінології в професійному спілкуванні. Професіоналізми і номенклатурні назви. Стандартизація термінів.

Тема 2. Жанрові особливості наукового стилю.

Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Мета, завдання, сфера використання, основні функції наукового стилю.

Підстилі наукового стилю. Традиційна класифікація підстилів і їх жанрові різновиди. Власне науковий підстиль і його жанри: наукова стаття, наукова монографія, кваліфікаційна робота (курсова, дипломна, магістерська), дисертація, доповіді, тези.

Науково-популярний підстиль і його жанри.

Навчально-науковий підстиль і його жанри: лекції, навчально-методичні видання (підручники, посібники, навчально-методичні збірники, конспекти, хрестоматії тощо).

Змістовий модуль 2

ЗАСОБИ НАУКОВОГО СТИЛЮ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Тема 3. Мовне оформлення композиції наукового тексту.

Фонетико-інтонаційні особливості усної форми наукового стилю.

Комунікативні властивості наукової мови (повна вимова звуків, переважно розповідна інтонація, уповільнений темп мовлення).

Лексика наукового стилю. Широке використання слів з абстрактним значенням, термінологічної лексики, запозичених слів. Уживання слів у прямому значенні. Відсутність розмовних просторічних слів, слів з емоційно-експресивним забарвленням. Основні вимоги до термінів: точність, асоціативність, варіативність та ін. Особливості синонімії у термінології. Відмінність термінів від професіоналізмів і професійних жаргонізмів. Українські відповідники до запозичених термінів. Лексичні засоби наукового стилю (лексичний повтор, синонімічна заміна, анафора, протиставлення).

Фразеологізована термінологія і кліше.

Словотворчі елементи в термінах: широке використання віддієслівних іменників, складних і складноскорочених слів.

Морфологія наукового стилю. Абстрагований характер викладу (іменники з абстрактним значенням, віддієслівні іменники, форма множини іменників з речовинним значенням та ін.). Перевага відносних прикметників. Аналітична форма вищого і найвищого ступенів порівняння якісних прикметників. Особливості уживання займенників у науковому стилі. Інформаційне навантаження особових дієслів, стійких дієслівно-іменникових сполук, дієслівних форм у наукових текстах. Функціональний діапазон сполучників і прийменників (видільні або обмежувальні частки, градаційні, приєднувальні, зіставні сполучники, обмежувально-видільні прийменники). Використання самостійних частин мови в ролі прийменників і сполучників.

Синтаксис наукового мовлення. Стилістична функція різних видів простого і складного речення в науковому стилі. Активні конструкції речення. Пасивні конструкції на -но, -то на означення результативності. Особливості вживання складносурядних і складнопідрядних речень у науковому стилі. Форми передачі

чужої мови (пряма, непряма мова, цитата) у науковому стилі. Текст або надфразна синтаксична єдність у науковому стилі. Синтаксичні особливості усної форми наукового стилю мовлення: спрощення синтаксису, використання елементів діалогу. Типові порушення норм наукового стилю: порушення послідовності і логіки викладу, недоречне використання засобів інших стилів мовлення, мовленнєва надлишковість.

Спеціальні графічні засоби: формули, таблиці, схеми, графіки, креслення.

Тема 4. Компресія як членування наукового тексту.

Поняття про компресію. План як важливий засіб організації розумової праці. Технологія аналізу наукового тексту. Поняття композиції в науковому тексті. Основні компоненти композиції. Поділ тексту на абзаци. Абзац як архітектонічна одиниця наукового тексту. Структурні, або композиційні види абзацу. Смыслова закінченість абзацу. Класична форма абзацу: формулювання теми, її розробка, висновки. Єдність змісту і логічна послідовність викладу. Зв'язок речень в абзаці і в тексті. Типи зв'язку: ланцюгова і паралельна. Засоби зв'язку: лексичний повтор, займенниковий повтор, синтаксичний повтор. Смысловий аналіз речення. Роль першого речення в абзаці. Інформативний центр речення. Розташування нової інформації.

Культура читання наукового тексту. Професійне читання наукового тексту. Інформаційно-пошукове, аналітико-критичне, творче читання наукового тексту. Види інформаційно-пошукового читання: бібліографічне (ознайомлення з бібліографічною інформацією, бібліографічний опис джерел, складання списку літератури), переглядове, (виділення тематичних слів), ознайомлювальне, вивчальне. Особливості аналітико-критичного читання (постановка питань, сортування матеріалу під певним кутом зору, коментарі до фрагментів тексту, рецензування тексту). Виховання читацької культури. Операції читання: сприйняття елементів друкованого тексту; декодування (розуміння), первинна мислительна обробка та інтерпретація вилученої інформації.

Аудіювання наукового тексту. Способи аудіювання: зосереджене, уважне, неуважне. Види аудіювання: нерелексивне (уміння уважно слухати), релексивне (активне втручання в мовлення співбесідника, створення сприятливих умов для спілкування).

Операційна обробка наукового тексту: поділ тексту на смыслові частини, сортування смыслових частин за їх значенням, групування їх за певними ознаками, виділення між ними залежностей); співвідношення вилученої інформації з існуючими знаннями; «згортання» інформації, зведення її до основних положень. Виписки, помітки в науковому тексті.

Використання словників і довідкової літератури в роботі з науковим текстом. Способи викладу в науковому тексті: опис, міркування, розповідь, повідомлення. Їх мета, структурні компоненти, мовні особливості. Наукові тексти-міркування і тексти-докази: семантико-стилістичне розмежування. Індуктивно-дедуктивний і дедуктивно-індуктивний виклад. Міркування-визначення, міркування-порівняння, міркування-доказ і міркування загального типу.

Тези та їх види: прості, основні, складні, похідні, оригінальні. Структура тез: вступ (теза); основна частина; висновки.

Конспектування наукових джерел. Конспект як аналітико-синтетична переробка інформації вихідного тексту. Мета конспектування – вияв, систематизація, узагальнення найбільш цінної інформації. Види конспектування. Опорні слова для конспектування. Способи викладу матеріалу. Структурування обробленого матеріалу. Побудова логічних схем. Процес конспектування: сформованість сприйняття тексту, швидкість письма, скорочення слів. Конспектування кількох джерел. Власна оцінка оброблених джерел.

Графічні засоби оформлення конспекту (використання кольору для виділення інформативних блоків у тексті). Редагування конспекту.

Анотування наукового джерела. Мета анотування. Об'єкти анотування: наукова стаття, монографія, дисертація, посібник та ін. Функції анотування: сигнальна, пошукова. Елементи анотації. Ключові слова для анотації. Види анотацій. Анотації за функціональним призначенням: довідкові, рекомендаційні. Основні аспекти змісту анотованих документів при складанні довідкової анотації. Маркери в анотації. Вимоги до анотування наукового джерела: внутрішньо логічна композиція, відбір відомостей, їх формулювання і розташування; мова анотації; стислість. Типові помилки у складанні анотацій: надлишковість, повтори, штампи, громіздкі словосполучення, складні конструкції, нечіткі визначення, невдалі вислови та ін. Етапи анотування наукового джерела. Модель довідково-рекомендаційної анотації наукового джерела: вступна частина (вихідні дані джерела), основна частина (перелік основних проблем та/або висновків тексту-джерела), заключна частина (актуальність і адресат джерела). Мовні стандарти для складання анотації.

Тема 5. Наукова стаття як різновид наукового тексту. Наукова рецензія. Відгук.

Основні способи реферативного викладу тексту: мовні кліше для підготовки реферату наукового джерела.

Поняття про наукову статтю. Типи статей. Етапність підготовки наукової статті. Будова статті. Вимоги до написання статей.

Цитати. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань. Основні вимоги до виконання та оформлювання магістерської, кандидатської наукових робіт.

Науково-метричні бази.

Рецензія. Функції рецензії. Ознаки рецензії. Технології рецензування.

Науковий відгук. Офіційний опонент. Особливості мовного оформлення рецензії. Науковий етикет.

Тема 6. Переклад наукових текстів. Особливості редагування наукового тексту.

Суть і види перекладу. Типові помилки під час перекладів наукових текстів українською мовою. Переклад термінів. Найпоширеніші синтаксичні помилки в наукових текстах та шляхи їх уникнення. Редагування наукового тексту. Види редагування: вичитка; скорочення; обробка; переробка.

Поняття про наукову доповідь. Науковий виступ. Різновиди наукової доповіді.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	кількість годин				кількість годин			
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота		лекції	практичні заняття	самостійна робота
<u>Змістовий модуль 1</u> НАУКОВИЙ СТИЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ, ЖАНРОВІ РІЗНОВИДИ, ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ								
Тема 1. Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Українська термінологія в науковому спілкуванні	16	2	2	12	12	–	–	12
Тема 2. Мовні і жанрові особливості наукового стилю	18	2	4	12	16	2	2	12
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	34	4	6	24	28	2	2	24
<u>Змістовий модуль 2</u> НАУКОВИЙ СТИЛЬ І ЙОГО ЗАСОБИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ								
Тема 3. Мовне оформлення композиції наукового тексту	16	2	4	10	16	2	2	12
Тема 4. Компресія як членування наукового тексту	12	–	2	10	14	–	2	12
Тема 5. Наукова стаття як різновид наукового тексту. Наукова рецензія. Відгук	14	2	4	8	16	2	2	12
Тема 6. Переклад наукових текстів. Особливості редагування наукового тексту	14	2	2	10	16	2	2	12
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	56	6	12	38	62	6	8	48

Всього годин	90	10	18	62	90	8	10	72
---------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	----------	-----------	-----------

5.3. Теми лекцій

№ з/п	№ теми	Назва теми	кількість годин	
			денна / дуальна	заочна
1	1	Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Українська термінологія в науковому спілкуванні	2	—
2	2	Мовні і жанрові особливості наукового стилю	2	2
3	3	Мовне оформлення композиції наукового тексту	2	2
4	4	Компресія як членування наукового тексту	—	—
5	5	Наукова стаття як різновид наукового тексту. Наукова рецензія. Відгук	2	2
6	6	Переклад наукових текстів. Особливості редагування наукового тексту	2	2
		Всього годин	10	8

5.4. Теми практичних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	кількість годин	
			денна / дуальна	заочна
1	1	Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Українська термінологія в науковому спілкуванні	2	—
2	2	Мовні і жанрові особливості наукового стилю	4	2
3	3	Мовне оформлення композиції наукового тексту	4	2
4	4	Компресія як членування наукового тексту	2	2
5	5	Наукова стаття як різновид наукового тексту. Наукова рецензія. Відгук	4	2
6	6	Переклад наукових текстів. Особливості редагування наукового тексту	2	2
		Всього годин	18	10

5.5. Самостійна робота

№ з/п	№ теми	Назва теми	кількість годин	
			денна / дуальна	заочна
1	1	Предмет і завдання курсу, його наукові основи. Українська термінологія в науковому спілкуванні. <i>Завдання: есе на тему «Сучасна мовна ситуація в Україні».</i>	12	12
2	2	Мовні і жанрові особливості наукового стилю. <i>Завдання: реферат на тему «Жанрові особливості підручника, посібника, хрестоматії, словника, глосарія, каталога».</i>	12	12
3	3	Мовне оформлення композиції наукового тексту. <i>Завдання: проаналізувати науковий текст із підручника для студентів вишів за таким планом: лексичні засоби, морфологічні засоби, синтаксичні засоби.</i>	10	12
4	4	Компресія як членування наукового тексту. <i>Завдання: підготувати науковий виступ за тематикою власного магістерського дослідження. Зразком може бути доповідь магістранта, О.М.Семеног. Культура наукової української мови. Київ: Академія, 2010. С. 182–184.</i>	10	12
5	5	Наукова стаття як різновид наукового тексту. Наукова рецензія. Відгук. <i>Завдання: укласти бібліографічний покажчик (10 джерел) з теми магістерської роботи.</i>	8	12
6	6	Переклад наукових текстів. Особливості редагування наукового тексту. <i>Завдання: дібрати одне іншомовне джерело з проблематики магістерської роботи, здійснити переклад обсягом 1 сторінка.</i>	10	12
Всього годин			62	72

6.Форми та методи навчання

Форми навчання: лекційні та практичні заняття, консультації, самостійна робота здобувачів освіти, дистанційне навчання із застосуванням електронної освітньої платформи Moodle, виконання практичних завдань та рефлексія.

Методи навчання: словесні методи (пояснення, розповідь, бесіда, дискусія, інструктаж); наочні методи (демонстрація, ілюстрація, використання мультимедійних презентацій та цифрових ресурсів); практичні методи (виконання вправ і завдань на редагування, аналіз та створення наукових

текстів); проблемно-пошукові методи (проблемний виклад, евристична бесіда); інтерактивні методи (обговорення, робота в парах і малих групах, аналіз конкретних мовних ситуацій); інформаційно-комунікаційні методи із застосуванням цифрових технологій та онлайн-ресурсів.

Формування м'яких навичок: вивчення дисципліни сприяє розвитку критичного мислення, академічної та професійної комунікації, уміння аргументовано висловлювати думки, працювати з інформацією, дотримуватися норм академічної доброчесності, редагувати й удосконалювати власні тексти, здійснювати самооцінювання та рефлексію результатів навчання. Практичні завдання, дискусії та аналіз наукових текстів розвивають комунікативні навички, уважність до мовного оформлення, самостійність і відповідальність у роботі.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: усне та письмове опитування; виконання практичних завдань і вправ; аналіз та редагування наукових текстів; створення власних наукових текстів; виконання завдань для самостійної роботи; тестування; модульний контроль; рефлексія та самооцінювання результатів навчання.

Результати навчання демонструються під час практичних занять, виконання індивідуальних і групових завдань, тестування, модульного контролю, а також у процесі представлення та аналізу власних письмових робіт.

8. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі форми контролю:

поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти на практичних заняттях, виконання практичних завдань і вправ, аналізу та редагування наукових текстів, виконання завдань самостійної роботи, а також рефлексії та самооцінювання результатів навчання;

модульний контроль проводиться після вивчення кожного змістового модуля у формі модульного контролю, що передбачає виконання завдань для перевірки засвоєння теоретичних знань і сформованості практичних умінь та навичок.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Політика оцінювання

Критерії оцінювання на практичних заняттях

За роботу на практичному занятті здобувач може отримати **12 балів**

Рівень засвоєння програмового матеріалу	Бали	Критерії оцінювання
Початковий (незадовільно)	1–3 бали	Здобувач засвоїв теоретичний матеріал фрагментарно, поверхово. Допускає помилки під час практичного виконання завдань, пов'язаних із теоретичними засадами курсу; не може чітко та в повному обсязі визначити засоби наукового стилю, жанр наукового тексту тощо.
Середній (задовільно, посередньо)	4–6 балів	Здобувач засвоїв вибірково фрагменти теоретичних знань, частково їх використовує під час виконання практичних завдань; але не вміє їх застосувати в роботі над побудовою наукового тексту; визначає мовні засоби лише частково. Знає жанри наукового стилю, однак допускає помилки у їх визначенні на основі фрагментів текстів.
Достатній (добре, дуже добре)	7–9 балів	Здобувач добре володіє програмовим матеріалом: теоретичними засадами наукового стилю, правильно добирає засоби вираження, перекладає та редагує текст. Однак допускає незначні помилки, зокрема негрубі стилістичні та граматичні під час перекладу та редагування.
Високий (відмінно)	10–12 балів	Здобувач володіє глибокими й міцними знаннями програмового матеріалу: стилістично та граматично грамотно будує науковий текст, правильно здійснює переклад, помічає та виправляє різні типи помилок у науковому тексті. Мовлення здобувача відповідає нормам наукового стилю української мови.

Критерії оцінювання модульних контролів

Модульний контроль передбачає виконання тестових завдань на платформі Moodle. Оцінюється 8-ма балами.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Навчальний матеріал, опрацьований у процесі самостійної роботи, оцінюється на практичних заняттях, під час модульного контролю.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота												Сума	
Змістовий модуль 1			Модульний контроль	32 бали	Змістовий модуль 2						Модульний контроль	68 балів	100
ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3			ПЗ 4	ПЗ 5	ПЗ 6	ПЗ 7	ПЗ 8	ПЗ 9			
12		12			12	12	12	12	12	12			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
85–89	B	добре	
75–84	C		
64–74	D	задовільно	
60–64	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. У випадку виникнення конфліктних ситуацій, керуватися нормами «Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка»

Політика щодо академічної доброчесності: Обов'язково дотримуватися «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка». Списування під час розв'язання тестових завдань та написання контрольних робіт є забороненим. Доцільність та дозвіл використання мобільних пристроїв визначається викладачем у кожному конкретному випадку під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, дуальна форма здобуття освіти, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням із керівником курсу.

10. Політика використання ІІІ в межах навчальної дисципліни*

Під час вивчення навчальної дисципліни допускається (часткове) використання систем ІІІ для виконання та проєктування завдань курсу із дотриманням «Політики використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності» Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка» https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2025/polityka_AI.pdf.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Для забезпечення освітнього процесу використовуються: персональний комп'ютер або ноутбук, мультимедійне обладнання, доступ до мережі Інтернет, електронна освітня платформа Moodle, текстові редактори та онлайн-сервіси для роботи з текстами, електронні словники й довідкові ресурси української мови, сервіси перевірки орфографії та граматики, засоби відеоконференцзв'язку за потреби.

12. Рекомендована література*

Основна

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів : Світ, 2003. 434 с.
2. Волкотруб Г.Й. Стилiстика дiлової мови. Київ : МАУП, 2002. 208 с
3. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. Вінниця : Нова книга, 2003. 472 с.
4. Грозовська Н. Курс лекцій з ділової української мови. Запоріжжя : ЗНУ, 2005. 98 с
5. Загнітко А. П., Данилюк І. Г. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк, 2004. 480 с.
6. Мацько Л. І., Кравець Л. І. Культура української фахової мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
7. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : Центр навч. літ., 2006. 311 с.
8. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
9. Семеног О. Українська культуромовна особистість учителя (шляхи її формування в системі професійної підготовки) : монографія / за ред. Л.І. Мацько. Київ : Педагогічна думка, 2007. 278 с.
10. Ярема С. На теми української наукової мови. Львів : НТШ, 2002. 44 с.

Допоміжна

1. Вінніков В. А. Пам'ятка молодим вченим з написання наукових праць. *Український радіологічний журнал*. 2009. № 17. С. 7–9.
2. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови : навч. посіб. Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. 256 с.

3. Гінзбург М. Д. Десять відомих правил українського ділового та наукового стилю, зведені в систему. *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2004. № 2. С. 22–28.
4. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі : монографія. Черкаси : БрамаУкраїна, 2008. 400 с.
5. Городенська К. Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність* : зб. наук, праць. Київ : КНЕУ, 2001. Вип. IV. С. 11–14.
6. Дротянко Л. Наукова і побутова мови у процесі взаємопроникнення культур. *Вісник НАН України*. 2005. № 11. С. 51–58.
7. Жайворонок В. В. та ін. Українська мова в професійній діяльності : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2006. 431 с.
8. Зелінська Н. В. Сучасний науковий дискурс: парадокси розвитку. *Вісник Київськ. міжн. ун-ту*. 2004. Вип. 3. С. 13–25.
9. Карпіловська Є., Кочерга О., Мейнарович Є. Структурні зміни української наукової термінології протягом двадцятого сторіччя. *Проблеми української термінології. Вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2004. № 503. С. 3–8.
10. Культура мовлення вчителя-словесника / О. М. Горошкіна (уклад.). Луганськ : Навчальна книга, 2007. 111 с.
11. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
12. Основи наукового мовлення : навч.-метод. посіб. / уклад. Т. В. Симоненко. Черкаси : ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2005. 80 с.
13. Сербенська О. Культура усного мовлення : практикум: навч. посіб. Київ : Центр навч. літератури, 2004. 216 с.
14. Синиця І. А. Діалогічність у науковому тексті. *Мовознавство*. 2004. № 2–3. С. 55–60.
15. Ставицька Л. Відгук офіційного опонента. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1083>
16. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
17. Тернавська Т. До проблеми експресивності наукового мовлення. *Вісник Луганськ. держ. пед. ун-ту імені Т. Шевченка. Серія: Філологічні науки*. Луганськ : Альма-матер, 2001. № 3. С. 134–140.
18. Чепіга І. П. Мовленнєві особливості наукового тексту: текст-міркування, текст-доказ. *Лінгвістичні студії*. Донецьк, 2002. Вип. 10. С. 157–161.

Словники

1. Бибик С. П., Сюта Г. М. Словник іншомовних слів: Тлумачення, словотворення та слововживання: Близько 35 000 слів і словосполучень / С.Я. Єрмоленко (ред.). Харків : Фоліо, 2006. 623 с.
2. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник-довідник. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 88 с.
3. Бук С. 3000 найчастотніших слів наукового стилю сучасної української мови / наук. ред. Ф. С. Бацевич. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. 192 с.

4. Бурячок А. А. Орфографічний словник української мови. Київ : Наукова думка, 2002. 460 с.
5. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики: 253 000 слів / В. І Бусел (авт., кер. проекту та гол. ред.). Київ – Ірпінь: Перун, 2004. 887 с.
6. Дзюбишина-Мельник Н. Я., Дужик Н. С, Єрмоленко С. Я., Ленець К. В., Пустовіт Л. О. Культура мови на щодень / НАН України; Інститут української мови / С. Я. Єрмоленко (ред.). Київ : Довіра, 2000. 170 с.
7. Єрмоленко С. Я., Бирик С. П., Тодор О. Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко (ред.). Київ : Либідь, 2001. 224 с.
8. Практичний словничок нормативних висловів / упоряд. А. Сербенська. Львів : НТШ, 2002. 35 с.
9. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля Київ, 2006. 716 с.
10. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Київ : Знання, 2004. 367 с.
11. Словник української мови : в 11-ти т. — Київ : Наукова думка, 1971–1978.
12. Струганець Л. Культура мови. Словник термінів. Тернопіль : навчальна книга–Богдан, 2000. 87 с.
13. Українська мова: Енциклопедія / НАН України; Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні; Інститут української мови / В. М. Русанівський (голова ред. кол.). 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 2004. 824 с.

13. Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Наукова періодика України: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду: <http://www.ulif.org.ua>
3. Сучасне українське наукове мовлення (Програмний комплекс Moodle ТНПУ ім. В. Гнатюка). URL: <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=4357>

14. Перелік рекомендованих ресурсів

з неформальної та/або інформальної освіти, за результатами проходження яких можуть бути визнані результати навчання з освітнього компоненту

Для досягнення програмних результатів навчання та набуття компетентностей з освітнього компоненту здобувачам освіти рекомендується проходження онлайн-курсів «Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів», «Українська за 27 уроків», «Ділова комунікація українською» на платформі Prometheus (<https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>). Результати навчання, отримані під час проходження рекомендованих курсів, можуть бути визнані відповідно до чинного в університеті порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті.

15. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між викладачем і здобувачами освіти здійснюється під час практичних занять, консультацій, через електронну пошту та систему

дистанційного навчання Moodle. Консультації проводяться відповідно до графіка консультацій або за попередньою домовленістю з викладачем.

У разі відсутності на занятті з поважних причин здобувач освіти має завчасно повідомити викладача про причину відсутності та узгодити порядок опрацювання пропущеного навчального матеріалу і виконання відповідних завдань.

Під час вивчення дисципліни учасники освітнього процесу дотримуються принципів взаємної поваги, академічної доброчесності, толерантності, відповідальності та професійної етики. Очікується коректне й доброзичливе спілкування, дотримання норм української літературної мови, конструктивний діалог, аргументоване висловлення власної позиції та повага до думок інших учасників освітнього процесу.

Особлива увага приділяється культурі академічного та професійного спілкування, дотриманню правил цитування, коректному використанню наукових джерел і недопущенню академічного плагіату.

.